

Rubus vestervicensis

Västerviksbjörnbär

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Rosales (rosordningen), **Familj:** Rosaceae (rosväxter), **Släkte:** *Rubus* (rubusar), **Art:** *Rubus vestervicensis* - västerviksbjörnbär (Gust.) Gust. **Synonymer:** *Rubus vestervicensis* Gust., *Rubus wahlbergii* var. *vestervicensis* Gust.

Kännetecken

Västerviksbjörnbär tillhör gruppen äkta björnbär, *Rubus* sect. *Rubus*, som bland annat kännetecknas av ej överlappande kronblad, blanka frukter och årsskottsblad med tydligt skaftade nedre småblad. Genetiska undersökningar (Kraft m.fl. 1995) har visat att västerviksbjörnbär är en hybrid mellan spirbjörnbär *Rubus grabowskii* och rostbjörnbär *Rubus pedemontanus*, som är två mycket olika arter. I likhet med spirbjörnbär har västerviksbjörnbär årsskott med femtaliga blad med grågrön undersida, och årsskottets taggar är relativt likstora. Från rostbjörnbär kommer de relativt rikligt förekommande skaftade glandlerna, de smala kronbladen och det relativt lågvuxna växtsättet. Från början beskrevs västerviksbjörnbär som en varietet av hasselbjörnbär *Rubus wahlbergii* (Gustafsson 1920). Denna art tillhör krypbjörnbären *Rubus* sect. *Corylifolii* och har breda kronblad och femtaliga årsskottsblad med brett hjärtlika uddblad, nästan oskaftade nedre småblad och tjock grå filt på bladens undersidor. Gustafsson (1938) ändrade sig dock och beskrev västerviksbjörnbär som en egen art.

Utbredning och status

Västerviksbjörnbär är endast funnet på Södra Malmö i Västerviks skärgård. Helt aktuella uppgifter om beståndets storlek saknas, men det täcker troligen några tiotals kvadratmeter. Enstaka buskar har påträffats i närheten av huvudbeståndet.

Ekologi

Växtplatsen är en skogskant nära stranden vid Södra Malmös sydspets. Ett exemplar är funnet i hällmarkstallskog i närheten.

Hot

Växtplatsen ingår i naturreservatet Södra Malmö och är därmed skyddad mot exploatering och annan förstörelse. Den lilla populationen inom ett mycket begränsat område gör ändå arten utsatt för slumpfaktorer.

Åtgärder

Beståndets aktuella storlek bör fastställas. Det är också angeläget att fastställa om västerviksbjörnbär är en apomiktisk art eller om det bara är en hybrid som inte får konstant avkomma. I det senare fallet bör den inte betraktas som en art utan som just en hybrid. Oavsett vilket är västerviksbjörnbär en unik växt med högt skyddsvärde.

Övrigt

Hybrider bedöms normalt inte för rödlistan. Bland björnbären har dock många arter uppstått genom korsningar och betraktas som goda arter om de förökar sig genom apomixi och därmed blir konstanta samt kan spridas oberoende av föräldrarna. Eftersom västerviksbjörnbär åtminstone tidigare verkar ha varit spridd på Södra Malmö betraktas det tillsvidare som en art, även om det inte är visat att avkomman blir konstant. Båda föräldraarterna finns sannolikt kvar på Södra Malmö, och finns inrapporterade därifrån 1997 (Artportalen 2015).

Litteratur

Artportalen. 2012. Rapportsystem för växter, djur och svampar. ArtDatabanken, SLU. <http://www.artportalen.se> [uttag 2015-02-26].

Gustafsson, C.E. 1920. *Rubus Wahlbergii* Arrh. var. *vestervicensis* C.E. G:son. *Botaniska Notiser* 1920: 211-212.

Gustafsson, C.E. 1938. Skandinaviens *Rubus*flora. *Botaniska Notiser* 1938: 378-420.

Kraft, T., Nybom, H. & Werlemark, G. 1995. *Rubus vestervicensis* (Rosaceae) - its hybrid origin revealed by DNA fingerprinting. *Nordic Journal of Botany* 15: 237-242.

Författare

Tomas Burén 2015. © ArtDatabanken, SLU 2015.